

Ιστοεξερεύνηση (Webquest)

Η γυναίκα στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου-αρχές 20ου αι. όπως εμφανίζεται μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων της εποχής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η λογοτεχνία αποτελεί έναν τόπο συνάντησης του συγγραφέα και του αναγνώστη. Αντανακλά την κοινωνία και την εποχή στην οποία γράφεται. Έτσι, μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα μπορούμε να διερευνήσουμε τις στερεοτυπικές εικόνες που προβάλλει η εκάστοτε κοινωνία.

Αλήθεια, έχετε αναρωτηθεί πόσο έχουν αλλάξει σήμερα οι αντιλήψεις μας σχετικά με τους ρόλους αντρών και γυναικών; για τον έρωτα και το γάμο; για την οικογένεια και τις σχέσεις των μελών της; για την εργασία των γυναικών;

ΑΠΟΣΤΟΛΗ - ΖΗΤΗΜΑ:

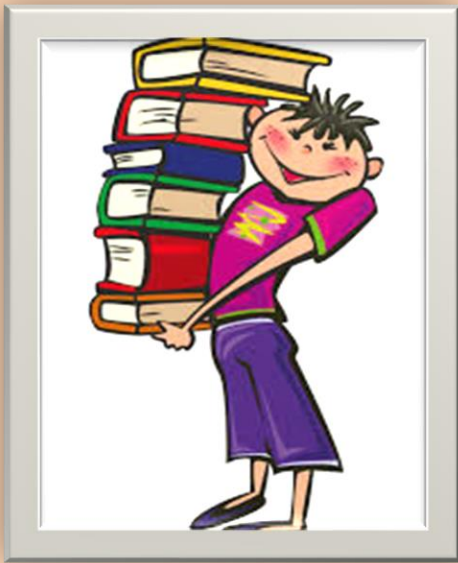
Είστε δημοσιογράφοι στην εφημερίδα του σχολείου σας και ο αρχισυντάκτης σας έχει αναθέσει μία διεξοδική έρευνα με θέμα: **Η γυναίκα στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου-αρχές-μέσα 20ου αι.** Ενώ αναρωτιέστε τι στοιχεία χρειάζεστε και πώς μπορείτε να ξεκινήσετε την έρευνά σας, οι συμμαθητές σας σας ενημερώνουν ότι στο υπόγειο του σχολείου σας ανακάλυψαν μία **Μηχανή του Χρόνου**, η οποία μπορεί να σας ταξιδέψει σε όποια εποχή εσείς επιλέξετε.

“Τουάου!!!! μια
χρονομηχανή!!!!
ξεκινάμε το ταξίδι μας στο
χρόνο...”

Φωνάζουν ενθουσιασμένοι οι περισσότεροι από εσάς και ετοιμάζονται για το συναρπαστικό ταξίδι.

Κάποιοι, όμως, από εσάς έχουν μια άλλη ιδέα:

“Μπα! Εμείς θα προτιμήσουμε το ταξίδι στο χρόνο μέσα από τις σελίδες των βιβλίων...”

Χωρίζεστε σε ομάδες και ξεκινάτε το ταξίδι σας.

Αποστολή σας, όπως είπαμε, είναι να ταξιδέψετε στα τέλη του 19^{ου}, τις αρχές και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα στην Ελλάδα. Εκεί θα συλλέξετε όσα περισσότερα στοιχεία μπορείτε για το γυναικείο φύλο, έτσι ώστε να φανούν τα στερεότυπα που ίσχυαν τότε για την τιμή, το γάμο, την προίκα, την οικογένεια.

Αφού συλλέξετε τις πληροφορίες σας (εικόνες, βίντεο, κείμενα, ...), θα τις διασταυρώσετε, θα τις επεξεργαστείτε και θα ετοιμάσετε μία παρουσίαση για την συντακτική ομάδα της εφημερίδας σας.

ΣΤΟΧΟΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:

- ✓ Να μελετήσουν λογοτεχνικά κείμενα.
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν την "ιστορικότητα" των λογοτεχνικών κειμένων, δηλαδή την πολυσύνθετη αλληλεπίδραση των κειμένων με το ιστορικό πλαίσιο (την εποχή) στο οποίο γεννήθηκαν και διαβάστηκαν.
- ✓ Να διερευνήσουν τα κοινωνικά στερεότυπα περί φύλου.
- ✓ Να διευρύνουν το πολιτισμικό τους υπόβαθρο με γνώσεις, πληροφορίες, εικόνες, ακούσματα και έτσι να είναι σε θέση να διαμορφώσουν προσωπικές ερμηνείες για το λογοτεχνικό κείμενο.
- ✓ Να συγκρίνουν δύο ή περισσότερα κείμενα, να εντοπίσουν ομοιότητες ή διαφορές στο χειρισμό του θέματος.
- ✓ Να αναπτύξουν κριτική σκέψη και συνθετικές ικανότητες.
- ✓ Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους.
- ✓ Να βελτιώσουν τον προφορικό και το γραπτό τους λόγο.
- ✓ Να εξοικειωθούν με νέους τρόπους οργάνωσης και παρουσίασης της γνώσης.
- ✓ Να καλλιεργήσουν δεξιότητες όπως η χρήση του διαδικτύου, η επιλεκτική ανάγνωση κειμένου, η συνδυαστική σκέψη.
- ✓ Να καλλιεργήσουν το ομαδικό πνεύμα (να ασκηθούν στην ομαδοσυνεργατική μάθηση).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων.

Οι ρόλοι μέσα σε κάθε ομάδα είναι καθορισμένοι ως εξής:

- α) συντονιστής (συντονίζει και κατευθύνει την εργασία),
- β) διαμεσολαβητής (συγκεντρώνει απορίες και τις θέτει στον καθηγητή),
- γ) πρακτικογράφος (καταγράφει το αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας) και
- δ) παρουσιαστής (παρουσιάζει την εργασία της ομάδας στην ολομέλεια).

2. Κάθε ομάδα θα αναλάβει ένα εξειδικευμένο αντικείμενο έρευνας.

3. Παίρνουν πληροφορίες για το θέμα τους από διάφορες **πηγές**, ως εξής:

ΟΜΑΔΑ 1: Τέλη 19^{ου} αιώνα (1856)

α) Να διαβάσετε το απόσπασμα "Η προίκα" από το κείμενο "Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς" (1856) του Α. Λασκαράτου.

Στη συνέχεια να φανταστείτε πώς θα ήταν ο διάλογος ανάμεσα στον συγγραφέα και σε έναν πατέρα της εποχής του, ο οποίος ετοιμάζεται να παντρέψει την κόρη του. Να γράψετε ένα σύντομο διάλογο με αυτό το σκεπτικό.

Μα όλα κόρες
γεννιάει αυτή
η γυναίκα
μου

Έχω κόρη να
παντρεύω... Τι
κακό με βρήκε...

β) Επισκεφθείτε το φωτογραφικό αρχείο του Ε.Λ.Ι.Α. και αναζητήστε χαρακτηριστικές φωτογραφίες γυναικών και οικογενειών της εποχής στην οποία γράφτηκε το κείμενο του Λασκαράτου (η αναζήτηση να γίνει συμπληρώνοντας στο πεδίο **Χρονολογία** 19^{ος}.) Αντιγράψτε τις φωτογραφίες που θα επιλέξετε σε ένα αρχείο word και προσπαθήστε να φανταστείτε την καθημερινότητά τους. Να προσθέσετε σκέψεις ή λόγια στα πρόσωπα των εικόνων (εισαγωγή-σχήματα-επεξηγήσεις) φτιάχνοντας έτσι μία φανταστική ιστορία.

ΟΜΑΔΑ 2: Αρχές 20^{ου} αιώνα. (1909)

α) Να διαβάσετε το απόσπασμα από το έργο του Γρηγόριου Ξενόπουλου "Στέλλα Βιολάντη". (1909)

β) Να μελετήσετε τις φωτογραφίες από την παράσταση του έργου, που ανέβηκε το 1948 στην Κεντρική σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, από το ψηφιοποιημένο αρχείο του Εθνικού Θεάτρου.

Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας στοιχεία από το λογοτεχνικό απόσπασμα, να εξηγήσετε ποια ήταν η θέση της γυναίκας (συζύγου και κόρης) μέσα στην οικογένεια, λαμβάνοντας υπόψη σας τη δομή της πατριαρχικής οικογένειας των αρχών του 20ου αιώνα.

Του έγραφα «είμαι δική σου»,
και θα είμαι για πάντα...

Κόρη μου
πρελόδικες? θα σε
εκοσώζει ο
πατέρας σου!

αστική οικογένεια (1903)

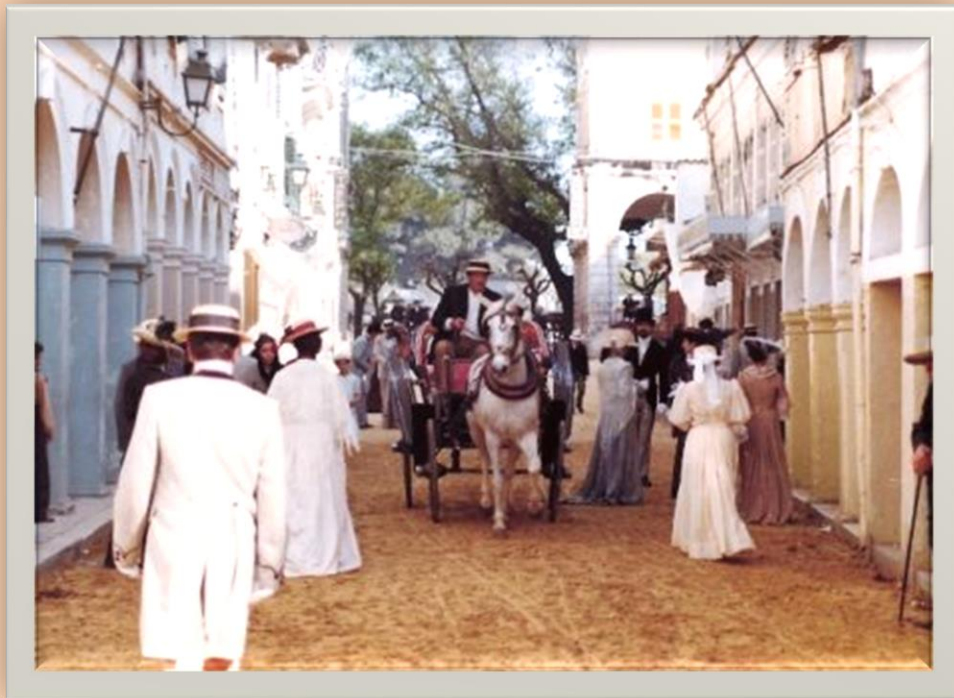
ΟΜΑΔΑ 3: Αρχές 20^{ου} αιώνα (1914)

α) Να διαβάσετε το απόσπασμα από τη νουβέλα "Η τιμή και το χρήμα" του Κωνσταντίνου Θεοτόκη (1914) και

β) να δείτε το τέλος της ταινίας "Η τιμή της αγάπης" της Τώνιας Μαρκετάκη.

Στη συνέχεια να απαντήσετε:

Ποιες ήταν οι αντιλήψεις για την τιμή της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία των αρχών του 20^{ου} αιώνα;

Στο τέλος του έργου η Ρήνη ωριμάζει και επαναστατεί. Ποιες αποφάσεις παίρνει;

Από ποιες κοινωνικές προκαταλήψεις που επικρατούσαν απελευθερώνεται; Τι κερδίζει και τι χάνει;

Κωνσταντίνος Θεοτόκης

Ανάδεμα τα τάλαρα...

ΟΜΑΔΑ 4: Περίοδος Μεσοπολέμου (1938)

α) Να διαβάσετε το απόσπασμα αρ. 5 "τα μαρτύρια της αγάπης" από το μυθιστόρημα "Γιούγκερμαν" (1938) του Μ. Καραγάτση.

β) Να κάνετε δύο ταξίδια με τη μηχανή του χρόνου στην ελληνική κοινωνία του μεσοπολέμου και στην Αθήνα του Μεσοπολέμου, ειδικότερα, έτσι ώστε να νοιώσετε πιο κοντά στους ήρωες του Καραγάτση.

Στη συνέχεια να περιγράψετε τη θέση της γυναίκας στη μεσοπολεμική ελληνική αστική κοινωνία μέσα από το πρόσωπο της Βούλας.

Ποιες κοινωνικές προκαταλήψεις για τη θέση και το ρόλο της γυναίκας επικρατούσαν το μεσοπόλεμο, όταν δηλαδή διαδραματίζεται το μυθιστόρημα, από τις οποίες προσπαθεί να απελευθερωθεί η ηρωίδα;

Να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα της Βούλας στηριζόμενοι στο απόσπασμα, λαμβάνοντας υπόψη σας ότι προέρχεται από μία μικροαστική οικογένεια, χρεωκοπημένη και φτωχή.

Είμαι ιδιωνμένος, Χρίστο, και δε γε
συνερίγομαι...

φωτογραφία νεαρής κοπέλας (1930)

ΟΜΑΔΑ 5: Μέσα 20^{ου} αιώνα. (1957)

α) Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά οικογενειακά έθιμα, που απασχόλησε σε μεγάλο βαθμό τον ελληνικό κινηματογράφο, είναι και αυτό του αδελφού-προστάτη της τιμής της αδελφής. Είτε επειδή, πολλές φορές, ο πατέρας είχε πεθάνει ή επειδή ήταν μεγάλος σε ηλικία και αδύναμος να προστατεύσει την τιμή της κόρης, άρα και την υπόληψη και το καλό όνομα της οικογενείας, έπεφτε στον αδελφό η ευθύνη και ήταν αυτός που, σαν Κέρβερος, έπρεπε να προσέχει τις παρέες και τις ερωτοδουλειές της (συνήθως) μικρής αδελφής του. Η ευθύνη μάλιστα αυτή έφτανε μέχρι το σημείο να μη μπορεί να παντρευτεί ούτε ο ίδιος, αν δεν πάντρευε πρώτα την αδελφή του. Μέχρι που αποτελούσε και την τελευταία επιθυμία των γονιών τους, ως «ευχή και κατάρα», καμιά φορά.

Να παρακολουθήσετε το απόσπασμα από την ελληνική ταινία Ο Φανούρης και το Σόϊ του (1957) και να καταγράψετε πώς παρουσιάζεται στην ταινία ο αγώνας ενός βιοπαλαιστή αδελφού που αγωνίζεται να παντρέψει τις αδελφές του.

β) Να ακούσετε το διήγημα του Παύλου Νιρβάνα "Ιδού ο νυμφίος..." (1951) ή να διαβάσετε τα αποσπάσματα του διηγήματος που περιλαμβάνονται στην τράπεζα θεμάτων (σελ. 20-23) και να συγκρίνετε τις απόψεις της Ταρσίτσας και τη στάση του εξάδελφού της με όσα παρουσιάζονται στην προηγούμενη ταινία.

Στη συνέχεια να περιγράψετε όσα ίσχυαν στα μέσα του 20ου αιώνα σχετικά με το γάμο (προξενιό, προίκα, υποχρεώσεις πατέρα ή αδελφού-προστάτη) και τη μοίρα που επεφύλασσε η ζωή αφενός στις γυναίκες που παντρεύονταν και έκαναν οικογένεια και αφετέρου στις γυναίκες που έμεναν ανύπαντρες.

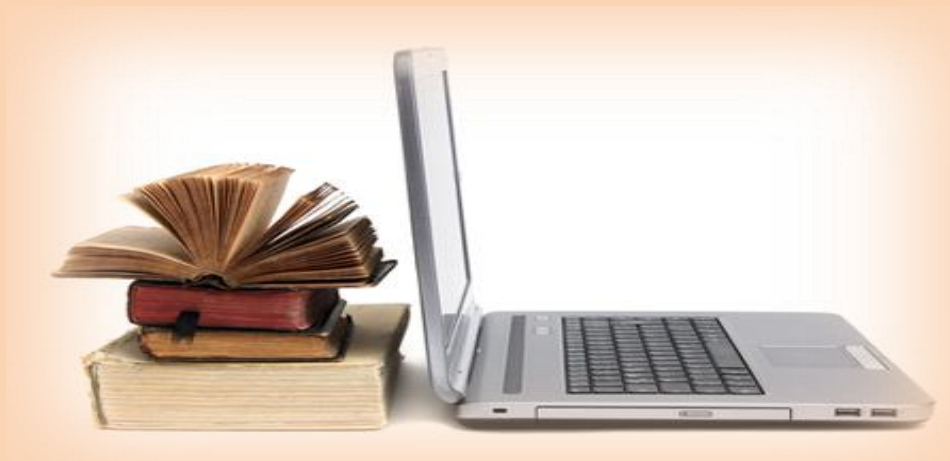

Εγώ δεν είδα μαδές έως είμαι καμά κοιδέλα,
δεν είδα να ιάρω κανένα ιαληκαρούδι. Όμως
είναι κι άνδρ'ιτσι μ'σοκαυρίτες ιδου γυρεύουνε
να βρούνε μια ναικοκυρά, με μεστωμένα μυαλά,
μα τίμα κι άξια γυναίκα, να 'χουνε είγουρα το
κεφάλι τους...

4. Οι μαθητές αναλύουν τις πληροφορίες που βρήκαν.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ «Ελληνική ιστορία στο διαδίκτυο». <http://www.hellenichistory.gr/>
2. ΑΡΧΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ <http://www.nt-archive.gr>
3. ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ http://www.greek-language.gr/Resources/literature/education/literature_history/search.html?details=32
4. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ (Ε.Λ.Ι.Α) –ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ <http://eliaserver.elia.org.gr/elia/site/content.php>
5. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ <http://ebooks.edu.gr/>
6. ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ <http://www.wikipedia.gr/>
7. ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ <http://www.snhell.gr>
8. ΑΝΕΜΗ – ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ <http://anemi.lib.uoc.gr/?lang=el>
9. ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΚΕΦ. 1.1 «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL103/57/436,2196/>
10. ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΣΠΟΥΔΕΣ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ <http://www.genderpanteion.gr/gr/pdfiles/clp14253.pdf>

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	1 ^η ομάδα	2 ^η ομάδα	3 ^η ομάδα	4 ^η ομάδα	5 ^η ομάδα	ΒΑΘΜΟΙ
Κατανόηση όλων των πτυχών του λογοτεχνικού κειμένου						10
Δυνατότητα κριτικής ανάγνωσης κειμένου						10
Δυνατότητα ένταξης των προσώπων του λογοτεχνικού έργου στο χρόνο και το χώρο, ο οποίος προσδιορίζεται από το κείμενο						10
Ικανότητα διατύπωσης άποψης για τις αντιλήψεις που κυριαρχούν κατά την εποχή που αναφέρεται ένα λογοτεχνικό κείμενο						10
Δυνατότητα αιτιολόγησης απόψεων -απαντήσεων με αντίστοιχες παραπομπές στο κείμενο.						10
Οργάνωση και ταξινόμηση του υλικού (γλωσσική αρτιότητα, οικονομία λόγου, ακριβής χρήση ορολογίας κ.λπ.)						10
Ικανότητα έκφρασης σε προφορικό, γραπτό και πολυτροπικό λόγο.						10
Αναζήτηση και αξιοποίηση των πληροφοριών από πηγές						10
Άνεση στη χρήση των ΤΠΕ (επεξεργαστής κειμένου, χρήση διαδικτύου κ.λπ.)						10
Βαθμός ανάπτυξης συνεργατικού πνεύματος						10
ΣΥΝΟΛΟ						100

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

WEBQUEST ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το ταξίδι των πέντε δημοσιογραφικών ομάδων τελείωσε εδώ. Όλοι συγκεντρώσατε διαφορετικές πληροφορίες για τη θέση των Ελληνίδων γυναικών στις κοινωνίες του τέλους του 19^{ου} και των αρχών και μέσων του 20^{ου} αιώνα αντίστοιχα.

Τώρα κάθε ομάδα συγκεντρώνει τις πληροφορίες της, τις οργανώνει, τις αξιοποιεί και τις παρουσιάζει στα μέλη των υπόλοιπων ομάδων. Στη συνέχεια, μία ομάδα θα αναλάβει την τελική οργάνωση και τη δημιουργία της παρουσίασης για τη συντακτική ομάδα της εφημερίδας σας.

Όταν ολοκληρωθεί η εργασία να μοιράσετε ένα αντίτυπο της εργασίας σας σε όλη την τάξη σας ή να την παρουσιάσετε μέσω ενός προγράμματος παρουσίασης (π.χ. power point).